

Joona Vuorenpää

30.1.2024

TURVALLISUUSALA PÄRJÄNNYT HYVIN TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTTUESSA

Turvallisuusjärjestö Finnsecurityn vuosittain teettämän suhdannekatsauksen mukaan yksityisellä turvallisuusalalla niin kysyntä kuin tarjontakin ovat kasvaneet pandemiakriisin jälkeen. Myös turvallisuusalan yritysten lähiajan odotukset poikkeavat optimismillaan kotimaisen yrityskentän keskimääräisistä suhdanneodotuksista.

Alan kokonaisliikevaihdon voimakas kasvu ei kuitenkaan korreloi suoraan kannattavuuden kanssa, koska tuotantokustannukset ovat samalla nousseet.

Koko Suomen yrityskenttään verrattuna paljon suurempi osuus katsoo turvallisuusalalla kysyntätilanteen pysyvän ennallaan, eli kohtuullisen myönteisenä. Tätä selittää se, että monet turvallisuustuotteet ja -järjestelmät ovat asiakasyrityksissä ja -yhteisöissä niin sanottuja välttämättömyshyödykkeitä.

Niiden kysyntä on vähemmän riippuvaista suhdannevaihteluista tai lyhytaikaisista kriiseistä.

Turvajärjestelmien kysyntä ei erityisen suhdanneherkkää

Suhdannekyselyn mukaan kysynnän määrän odotetaan olevan 2024 aikana parasta tietoturvaluotteissa (tuotteet, palvelut, ohjelmistot ja järjestelmät), oviautomaatiikassa ja tietoturvakoulutuksessa. Tätä mieltä oli kahdeksan kymmenestä vastanneista.

Yli puolet vastanneista uskoi, että kysynnän taso on hyvää myös sähköisissä lukitusjärjestelmissä, kameravalvontajärjestelmissä, etävalvontatuotteissa (järjestelmien tilan valvonta), hälytyskeskuspalveluissa sekä portti- ja puomiautomaatiikassa.

Kun koko yrityskentässä lähes 60 prosenttia pk-barometriin vastanneista ilmoitti tuotantokustannusten nousevan yhä vuonna 2024, turvallisuusalalla miltei kaikki arvioivat kustannusten pysyvän suunnilleen ennallaan.

Tietoturva- ja paloriskit kärkihuolina

Turvallisuusalan asiakaskyselyihin vastanneista kolme neljästä piti tietoturvallisuutta koskeviin uhkien varautumista tärkeänä. Toiseksi tärkeimpänä turvallisuus- ja onnettomuusuhkana pidettiin toimitilojen paloturvallisuutta. Kolmannella sijalla olivat toimitilojen vesi- ja kosteusvahingot.

Seuraavilla sijoilla olivat tuotantovälineiden ja muun käyttöomaisuuden suojaus, ympäristönsuojeluun liittyvät uhat sekä murrot, varkaudet ja näpistyksen. Viimeksi mainituista ympäristönsuojelu on tullut aiempaa tärkeämmäksi osaksi yritysvastuullisuutta.

Joona Vuorenpää

30.1.2024

Innovaatioihin ja digitalisaatioon panostetaan

Turvallisuusalan vuoden 2023 suhdannekyselyn mukaan yritystoiminnan keskeisiä kehittämistarpeita olivat laadunvalvonta, erottautuminen kilpailijoista sekä digitaalisen ympäristön hyödyntäminen liiketoiminnassa.

Näitä asioita pitivät erittäin tärkeinä tai tärkeänä kaikki vastanneet. Seuraavaksi tärkeimmät kehittämistarpeet koskivat henkilöstön kehittämistä, toimitusvarmuutta ja saavutettavuutta, palvelujen ja tuotteiden hinnoittelua sekä tarjouslaadinnan osaamista. Näitä piti erittäin tärkeänä yli 90 prosenttia vastanneista.

Turva-alan innovatiivisuutta ja dynaamisuutta kuvastaa se, että tutkimus- ja kehittämispanosten osuus liikevaihdosta on korkea. Lähes joka neljännellä suhdannekyselyyn vastanneella osuus oli yli viisi prosenttia liikevaihdosta vuonna 2022. Varsinkin etähallintalaitteiden ja uusien digitaalisten ratkaisujen kehittäminen on saanut isoa panostusta.

Jos tarkastelu rajataan vain asioihin, joita pidetään erittäin tärkeänä, nousevat etusijalle tuote- ja palvelukehitys eli uudistumiskyky sekä asiakkuuden ja kumppanuuden kehittäminen. Kolmantena ja neljäntenä tulevat erottautuminen kilpailijoista sekä digitaalisen ympäristön hyödyntäminen liiketoiminnassa.

Kysyntää laadukkaasta ja ammattitaitoisesta työvoimasta

Suhdannekyselyyn vastanneista vain neljä kymmenestä oli sitä mieltä, että ammattitaitoisen työvoiman saatavuus ja laatu yltyvät edes kohtalaiselle tasolle, kun kaikki ammattialat otetaan huomioon. Näkemykset tässä eivät ole muuttuneet parin vuoden takaisesta kyselystä.

Turvallisuusalan ammatillisen tutkinnon ja AMK-tason tutkinnon suorittaneiden määriä ja työllistymistä sekä koulutuksen vetovoimaa tarkasteltiin seikkaperäisesti turvallisuusalan vuoden 2020 suhdanne- ja toimialaraportissa. Silloin erityistä huomiota kiinnitettiin ammatillisen koulutuksen kehittämiseen, koska ammatillisen koulutuksen uudistus ei ole kaikilta osin onnistunut.

Myös vuoden 2023 kyselystä kävi ilmi, että yli 40 prosenttia vastanneista ei ollut tyytyväinen ammatillisen koulutuksen ja työelämän vastaavuuteen.

Turva-alan yritysten työllisyys oli kokovuosityöllisyydellä mitattuna 10 500 henkilöä. Työllisyys heikkeni tuntuvasti vuosina 2020–2021 yli 1 700 henkilöllä (14–15 prosenttia). Vuonna 2022 työllisyys kääntyi kuitenkin nousuun, mikä näkyi samalla palkkasumman kahdeksan prosentin kasvuna.

Kysymys lienee siitä, että palvelukysyntä parani ja työvoiman tarve kasvoi pandemian jälkeen työvaltaisilla turvallisuusaloilla. Tilastokeskuksen mukaan palkkasumma on jatkanut kasvuaan 3–4 prosentin vuosivauhdilla myös vuoden 2023 aikana.

Joona Vuorenpää

30.1.2024

Pandemia keskeytti kasvukehityksen

Vuosina 2007–2019 vartiointi- ja turvallisuuspalveluiden liikevaihto oli Suomessa lähes kaksinkertaistunut ja henkilöstö kasvanut yli 50 prosenttia. Sen jälkeen liikevaihdon määrä on vähentynyt parilla ja henkilöstö kymmenellä prosentilla.

Turvallisuusalalla kasvuyritysten osuus on ollut perinteisesti suuri 2010-luvun alkuun ulottuvan mittaushistorian aikana. Vuonna 2023 voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten osuus kuitenkin aleni selvästi ja aikaisempaa suurempi osa on tyytynyt säilyttämään asemansa, jos tilannetta verrataan pandemiaa edeltävään aikaan.

Toisaalta mahdolluuksiensa mukaan kasvavien yritysten osuus ei ole alentunut edelliseen mittaukseen verrattuna. Myös nykyisen markkina-aseman säilyttäminen voi edellyttää yritykseltä kasvua.

Turvallisuusalan yritykset ovat kasvuhakuisempia kuin maamme yritykset keskimäärin, jos vertailukohdaksi otetaan Suomen Yrittäjien 2023 syksyn pk-yritysbarometrin tulokset.

Maailmantilanteen epävarmuus heijastuu arvioista

Asiakaskyselyihin vastanneet suhtautuvat lähitulevaisuuden turvallisuuskehitykseen hieman myönteisemmin kuin viime vuosien toteutuneeseen kehitykseen. Vain kahdeksan prosenttia uskoi turvallisuustilanteen heikkenevän seuraavan parin vuoden aikana.

Vajaa puolet arveli turvallisuustilanteen paranevan, joskin uudet haasteet, sumea taloustilanne ja epävarmuus tulevaisuudesta voivat hidastaa kehitystä. Liki yhtä suuri osuus oli sitä mieltä, että turvallisuustilanne pysyy ennallaan.

Suhdanneraportin taustaa

Yksityisen turvallisuusalan ajankohtaista suhdannekuvaa, lähitulevaisuuden odotuksia ja hyödykeryhmäkohtaisia näkemyksiä on kartoitettu kyselytutkimuksilla 2000-luvun alkuvuosilta lähtien.

Vuosittaisiin kyselyihin on osallistunut joukko turvallisuusalalla toimivia yrityksiä. Kyselyt on tehty yksin Finnsecurity ry:n toimeksiannosta paitsi vuonna 2021, jolloin kumppanina toimi Turvaurakoitsijat ry.

Finnsecurityn jäsenten omaa suhdannekyselyä on täydennetty hallinnollisilla tilastoilla, joista tärkeimmät ovat Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpito, alueellinen yritystoimintatilasto, yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto sekä Verohallinnon tilastot.

Asiakaspuolen näkemykset yleisen turvallisuustilanteen kehityksestä ja turvallisuusalan hyödykkeiden kysynnästä pohjautuvat kolmeen erilliseen kyselyyn, jonka kohteina ovat olleet Suomen Yrittäjät ry:n jäsenistö, Finnsecurity ry:n jäsenistöön kuuluvat asiakasorganisaatiot sekä Ornamo ry:n yritys- ja yrittäjäjäsenet.

Vuoden 2023 kyselyihin osallistui kaikkiaan 162 yritystä ja yhteisöä. Suhdanneraportin laati tutkija Pekka Lith Finnsecurity ry:n toimeksiannosta.